



Астана “Білім-инновация”  
лицей-интернаты

# CAS НҰСҚАУЛЫҒЫ

«Astana Bilim – Innovation» ер балаларға арналған лицей-интернаты DP бағдарламасы бойынша кандидат мектеп\* мәртебесіне ие. Бұл мектеп қазіргі уақытта Халықаралық Бакалавриаттың Дүниежүзілік мектебі (IB World School) ретінде авторизациядан өту үстінде. IB Дүниежүзілік мектептері ортақ философияны — біздің оқушыларымыз үшін маңызды деп санайтын жоғары сапалы, терең және халықаралық білім беруге ұмтылысты бөліседі.

\*Тек IB Ұйымы тарапынан авторизацияланған мектептер ғана оның төрт академиялық бағдарламасының кез келгенін ұсына алады: бастауыш мектеп бағдарламасы (PYP), негізгі мектеп бағдарламасы (MYP), дипломдық бағдарлама (DP) немесе кәсіби бағдарланған бағдарлама (CP). Кандидат мәртебесі авторизацияның берілуіне кепілдік бермейді.

IB және оның бағдарламалары туралы қосымша ақпарат алу үшін <http://www.ibo.org> сайтына кіріңіз



Құрметті оқушылар,

CAS — бұл жай ғана міндеттеме емес, бұл үлкен мүмкіндік. Бұл сіз үшін жаңа қызығушылықтарды зерттеуге, жайлылық аймағыңыздан шығуға, қоғамға өзгеріс енгізуге және нақты неге қабілетті екеніңізді түсінуге берілген мүмкіндік. CAS арқылы сіз өмірлік дағдыларды меңгересіз, мағыналы байланыстар орнатасыз және сыныптан тыс өмірде ұзақ сақталатын естеліктер қалыптастырасыз.

Бұл нұсқаулық сізге CAS-тың мәнін түсінуге, іс-тәжірибелеріңізді жоспарлауға, мағыналы рефлексия жасауға және даму жолыңызды құжаттауға көмектесу үшін дайындалды. Сурет салу, қайырымдылық шарасын ұйымдастыру, тауға жорыққа шығу немесе кіші сынып оқушыларына тәлімгер болу — бұлардың қайсысын таңдасаңыз да, сіздің CAS саяхатыңыз өзіңіз сияқты ерекше болады.

Әрқашан ізденімпаз болып, жаңа нәрсені байқап көруден қорықпаңыздар. Есіңізде болсын, CAS мінсіз болу туралы емес. Ол — қатысу, ілгерілеу және тұлғалық өсу туралы.

Осы бағдарлама сізді мақсатты түрде дамуға, қызмет етуге және шығармашылықпен айналысуға шабыттандырсын. Біз сізді әр қадамыңызда қолдауға дайынбыз!

*Іске сәт!*



# Мазмұны

»» CAS дегеніміз не?	→	04
»» CAS-тың үш бағыты	→	05
»» CAS тәжірибесі	→	07
»» CAS жобасы	→	10
»» CAS рефлексиясы	→	12
»» Оқу нәтижелері (Learning Outcomes)	→	14
»» CAS портфолиосы	→	16
»» Оқушының жауапкершілігі	→	17
»» Оқушының жауапкершілігі	→	18

# CAS дегеніміз не?

Дипломдық бағдарлама (DP) — 16 мен 19 жас аралығындағы оқушыларға арналған университетке дейінгі оқу курсы. Бұл екі жылдық ауқымды курс оқушылардың білімді әрі ізденімпаз болып қана қоймай, сонымен қатар қамқор және жанашыр болуына бағытталған. Бағдарламада оқушылардың мәдениетаралық түсінігін, ашық ойлылығын және әртүрлі көзқарастарды құрметтеу мен бағалауға қажетті көзқарастарын дамытуға ерекше мән беріледі.



The course is presented as six academic areas enclosing a central core. It is this comprehensive range of subjects that makes the Diploma Programme a demanding course of study designed to prepare students effectively for university entrance. In each of the academic areas students have flexibility in making their choices, which means they can choose subjects that particularly interest them and that they may wish to study further at university.

CAS (Creativity, Activity, Service) is one of the **three core components** of the IB Diploma Programme (IBDP), alongside Theory of Knowledge (TOK) and the Extended Essay (EE). It is an **experiential learning program** designed to help students develop personally, socially, and ethically by engaging in real-world activities outside the classroom.

CAS is a core component of the IB Diploma Programme because it helps students develop into engaged, ethical, and proactive individuals who can contribute meaningfully to society. It is not just an extracurricular requirement—it is an opportunity for personal growth, self-discovery, and lifelong learning.

# CAS-тың үш бағыты

CAS бағдарламасының негізінде өзара байланысқан үш бағыт жатыр: Шығармашылық (Creativity), Белсенділік (Activity) және Қызмет (Service). Олар бірлесе отырып, оқушылардың тұлға ретінде дамуына, қауымдастыққа үлес қосуына және салауатты әрі мақсатты өмір сүруіне ықпал ететін теңгерімді жүйені құрайды. Әрбір бағыт таланттарды ашуға, жаңа дағдыларды дамытуға және жеке құндылықтар мен мақсаттарды саралауға (рефлексия жасауға) бірегей мүмкіндіктер береді.

## **ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ: Идеяларды инновациялық жолмен зерттеу және жеткізу**

Шығармашылық бағыты сізді қиялыңызды, бірегейлігіңізді және мәселелерді шешу қабілетіңізді зерттеуге шақырады. Ол өнердің дәстүрлі түсініктерінен асып түседі және шығармашылық ойлау мен өзін-өзі көрсетудің кең ауқымын қамтиды — бейнелеу өнері мен музыкадан бастап, жазуға, дизайнға, кодтауға және инновациялық жобаларды жоспарлауға дейін.

Бұл — стандарттан тыс ойлауға, мағыналы дүние жасауға және өз болмысыңызды көрсетуге берілген мүмкіндік. Би қойсаңыз да, қосымша (арр) жасап шықсаңыз да немесе фотоблог бастасаңыз да, шығармашылық бағыты инновацияны, сенімділікті және өзін-өзі танытуды дамытады.

Мысалдарға мыналар жатады:

- Өлеңдер немесе қысқа әңгімелер жазу және жариялау;
- Қысқаметражды фильм түсіру;
- Студенттік ақпараттық бюллетень бастау;
- Әлеуметтік науқандар үшін постерлер (плакаттар) жасау;
- Жаңа музыкалық аспапта ойнауды үйрену;
- Цифрлық өнер туындыларының сериясын немесе фотожоба жасау;
- Театр қойылымына немесе импровизация клубына қатысу;
- Экологиялық мәселеге арналған әлеуметтік желі науқанын (кампаниясын) жоспарлау.

## **БЕЛСЕНДІЛІК (ACTIVITY): Физикалық даму және салауатты өмір салты**

«Белсенділік» бағыты физикалық қозғалыс пен салауатты өмір сүрудің маңыздылығына назар аударады. Бұл — өз денеңізді шынықтыру, төзімділікті арттыру және денсаулықты қолдайтын әдеттерді қалыптастыру туралы. Сіздің спорттық дайындығыңыз қандай екені маңызды емес — мұнда басты назар бәсекелестікке емес, жеке дамуға, талпыныс пен тұрақтылыққа аударылады.

Сіз фитнес-мақсат қоя аласыз, жаңа спорт түрін меңгере аласыз, йога арқылы саналылықты (mindfulness) жаттықтыра аласыз немесе рекреациялық клубты басқара аласыз. Белсенділік арқылы сіз денеңізді шыңдап қана қоймай, сонымен бірге психикалық төзімділік пен тәртіпті дамытасыз.

Мысалдарға мыналар жатады:

- Ұзақ қашықтыққа жүгіруге дайындалу;
- Скейтборд тебуді немесе билеуді үйрену;
- Топтық фитнес жаттығуларын жүргізу;
- Табиғат аясына тұрақты жорықтарға шығу;
- Сауықтыру немесе спорт клубын ашу.

## **ҚЫЗМЕТ (SERVICE): Қоғамға мағыналы үлес қосу**

«Қызмет» бағыты — бұл басқалардың игілігі үшін іс-әрекет жасау мүмкіндігі. Ол эмпатияны (өзгеге жанашырлық таныту), әлеуметтік жауапкершілікті және жаһандық әрі жергілікті мәселелерді түсінуді дамытуға бағытталған. Қызметтік іс-шаралар нақты қажеттілікке жауап беруі, оқушы үшін де, қоғам үшін де мағыналы болуы, сондай-ақ құрмет пен этикалық жауапкершілікпен орындалуы тиіс.

Нағыз қызмет — бұл тек көмектесу емес, бұл оң және тұрақты нәтиже жасау үшін басқаларды тыңдау, үйрену және олармен өзара әрекеттесу. Кіші сынып оқушыларына репетитор болу, айналаны тазарту жұмыстарын ұйымдастыру немесе ментальды денсаулық туралы ақпарат тарату болсын, басты мақсат — пайда тигізу және сол арқылы өзің де өсу.

Мысалдарға мыналар жатады:

- Жергілікті баспаналарда немесе азық-түлік банктерінде волонтер болу;
- Мұқтаж жандарға көмек пакеттерін (care packages) дайындау;
- Қоршаған ортаны қорғау бойынша ақпараттық науқан бастау;
- Ағаш отырғызу бастамасына немесе өзен жағасын тазарту іс-шарасына қосылу.

# CAS Тәжірибесі

CAS тәжірибесі — бұл жеті оқу нәтижесінің (learning outcomes) кем дегенде біреуіне сәйкес келетін, мақсатты әрі қызықты, сондай-ақ CAS-тың үш бағытының біріне жататын кез келген іс-әрекет:

- Шығармашылық (Creativity) – Шығармашылық өзін-өзі көрсету нысандарын зерттеу (мысалы: кескіндеме, музыка, театр, графикалық дизайн, жазу немесе фильм түсіру).
- Белсенділік (Activity) – Дене белсенділігімен айналысу және салауаттылық (мысалы: спорт, йога, жаяу жорықтар, би, фитнес-сынақтар).
- Қызмет (Service) – Волонтерлік және басқалардың игілігі үшін іс-әрекет жасау (мысалы: қоғамдық қызмет, репетиторлық, экологиялық бастамалар).

## CAS тәжірибесі міндетті түрде:



- Ерікті болуы және күнделікті мектеп жұмысынан немесе академиялық тапсырмалардан тыс болуы тиіс.
- Жеке өсу үшін сынақ (challenge) немесе мүмкіндік тудыруы керек.
- Пассивті бақылау емес, белсенді қатысуды қамтуы қажет.
- Оқу процесі мен тигізген әсері туралы мағыналы рефлексия (ой-толғау) жасауға мүмкіндік беруі тиіс.
- Әсіресе қызмет бағытында, жеке пайдадан тыс мақсаты болуы керек.
- Ақылы жұмыс немесе қаржылай өтелетін қызмет болмауы тиіс.

## Не CAS тәжірибесі болып саналмайды?



- Пассивті іс-әрекеттер – Мысалы, ешқандай іс-қимыл жасамай, климаттың өзгеруі туралы деректі фильм қарау.
- Таза академиялық тапсырмалар – Емтиханға дайындалу немесе мектептегі ғылыми жобаны орындау.
- Күнделікті үйреншікті істер – Жеке мақсат (сынақ) қоймай, жаттығу залына жай ғана барып жүру.
- Ақылы жұмыс – Оқушы қаржылай сыйақы алатын кез келген іс-әрекет.
- Рефлексиясыз бір реттік, қысқа мерзімді оқиғалар – Тікелей қатысусыз, тек қайырымдылық кешкі асына қатысу.

## CAS жоспарын қалай құру керек?

CAS жоспары — бұл сіздің CAS бағдарламасынан өту кезеңіндегі жеке жол картаңыз. Онда сіз өз міндеттемелеріңізді мағыналы, қиын әрі қызығушылықтарыңызға сәйкес келетін іс-әрекеттер арқылы қалай орындауды жоспарлайтыныңызды көрсетесіз.

Ең бірінші қадам — өзіңіз туралы ойлану (рефлексия): сіздің күшті жақтарыңыз, қызығушылықтарыңыз бен дамытқыңыз келетін дағдылар қандай? Осыған сүйене отырып, сіз CAS-тың бір немесе бірнеше бағыттарына (Шығармашылық, Белсенділік және/немесе Қызмет) сәйкес келетін іс-шараларды таңдайсыз.

Әрбір іс-әрекеттің CAS критерийлеріне сәйкестігін тексеру маңызды: ол ерікті, жеке сынақ (challenge) тудыратын, ақысыз болуы және сіздің белсенді қатысуыңыз бен рефлексия жасауыңызға мүмкіндік беруі тиіс.

CAS жоспарын қалай құру керек?

Осыдан кейін сіз әрбір іс-әрекетті CAS-тың бес кезеңі бойынша жоспарлайсыз:

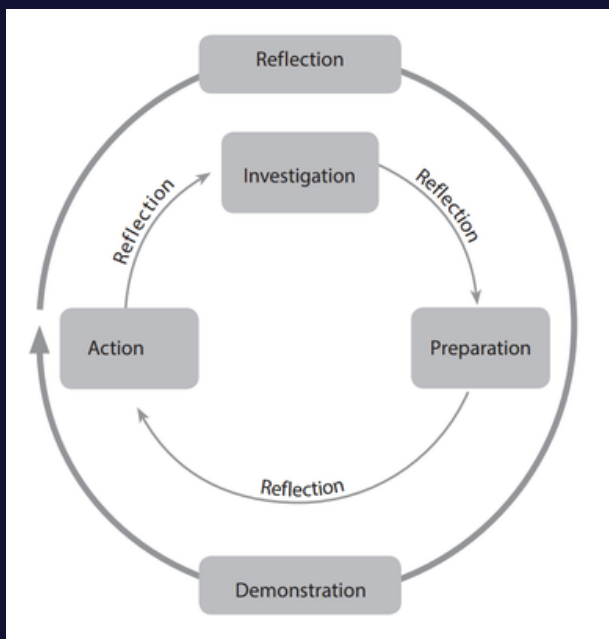
1. Зерттеу (Investigation): Неліктен бұл іс-әрекетті таңдадыңыз?
2. Дайындық (Preparation): Оны қалай және кіммен бірге жүзеге асырасыз?
3. Іс-әрекет (Action): Нақты не істейсіз?
4. Рефлексия (Reflection): Өз прогресіңізді қалай бақылайсыз?
5. Демонстрация (Demonstration): Нәтижелеріңізбен қалай бөлісесіз?

Жоспарда, сонымен қатар, уақыт шеңбері көрсетілуі керек: қашан бастайсыз, қаншалықты жиі қатысасыз және іс-әрекет қанша уақытқа созылады. Соңында, сіз жоспарды мақұлдау үшін CAS үйлестірушісіне тапсырасыз; ол сізге кері байланыс беріп, түзетулер енгізуді ұсынуы мүмкін. Жақсы әзірленген CAS жоспары уақытыңызды тиімді ұйымдастыруға, тәжірибе арқылы өсуге және CAS бағдарламасын сәтті аяқтауға көмектеседі.

## CAS кезеңдері

CAS кезеңдері — Зерттеу (Investigation), Дайындық (Preparation), Іс-әрекет (Action), Рефлексия (Reflection) және Демонстрация (Demonstration) — сіздің тәжірибеңізді тиімді құрылымдауға көмектесетін бес қадамнан тұратын сенімді негіз болып табылады. Кэтрин Бергер Кейдің «қызмет арқылы оқытудың бес кезеңіне» негізделген бұл жүйе сіздің жобаларыңыздың мақсатты және жақсы ұйымдастырылған болуын қамтамасыз етеді.

Осы процесті ұстана отырып, сіз алғашқы қызығушылық пен жоспарлаудан мағыналы іс-әрекетке және жеке тұлға ретінде өсуге қарай жылжисыз. Сайып келгенде, бұл кезеңдер мәселелерді шешуге арналған икемді құралдар жиынтығын ұсынады, ол ІВ бағдарламасын аяқтағаннан кейін де ұзақ уақыт бойы сізге пайдалы болып қала береді.



*CAS-тың бес кезеңі*

# CAS жобасы

CAS жобасы — бұл шығармашылық, белсенділік және қызмет (C, A, S) бағыттарының бірін немесе бірнешеуін қамтитын, өзара байланысты CAS тәжірибелерінің бірлескен әрі жақсы ойластырылған сериясы. Сіз CAS бағдарламасы барысында кем дегенде бір CAS жобасына қатысуыңыз міндетті. Бұл жоба сізге ұзақ уақыт бойы топтық жұмыс пен бастамашылық танытуға мүмкіндік береді. Басқалармен бірлесе жұмыс істей отырып, сіз өз идеяларыңызды мағыналы, ұзақ мерзімді іс-әрекеттерге айналдырасыз.

CAS жобасының негізгі мақсаты — сізді тұрақты ынтымақтастыққа тарту, топтық жұмыстың артықшылықтарын және ұжымдық жетістіктің маңызын түсінуге мүмкіндік беру. Құрдастарыңызбен немесе кеңірек қауымдастықпен жұмыс істей отырып, сіз бастамашылық танытып, табандылық көрсетіп, мәселелерді шешу және шешім қабылдау сияқты маңызды дағдыларды дамытасыз. Топтың әрбір мүшесі белсенді қатысушы болуы тиіс. Сізге жоспарлау және іске асыру процесінде жеке қызығушылықтарыңыз бен таланттарыңызды қолдану ұсынылады.

Жобаның құрылымы мен мысалдары

Барлық жобалар бес CAS кезеңін (зерттеу, дайындық, іс-әрекет, рефлексия, демонстрация) сақтауы тиіс. Жобалар бір бағытқа немесе бірнеше бағыттың жиынтығына (Шығармашылық, Белсенділік және Қызмет) бағытталуы мүмкін. Мысалы:

- Шығармашылық (Creativity): Қоғамдық қабырға суретінің (мурал) дизайнын жасау және салу.
- Белсенділік (Activity): Толық маусымдық матчтары бар спорт командасын ұйымдастыру.
- Қызмет (Service): Мұқтаж жандар үшін тұрақты репетиторлық сабақтар өткізу.
- Біріктірілген бағыттар: Музыкалық топ үшін би қойылымын дайындау (C+A) немесе жергілікті мектеп үшін қайта өңделген материалдардан рюкзақтар жасау (S+C).

Күтілетін нәтижелер мен мерзімі

Жобаңыздың нақты мақсаты және басында анықталған оқу нәтижелері болуы керек. Жоспарлаудан аяқталуға дейінгі ең аз ұсынылатын мерзім — бір ай, алайда көбірек әсер ету үшін ұзақ мерзімді жобалар құпталады. Сіз кем дегенде бір жобаны аяқтауыңыз керек болса да, жеке дамуыңызды барынша арттыру үшін бүкіл CAS бағдарламасы бойы бірнеше жобамен айналысуға тырысуыңыз керек.

CAS жобаңыз Қызмет (Service) бағытына негізделген болса, іс-әрекеттеріңіздің сыйластық пен өзара тиімділікке құрылуын қамтамасыз ету үшін қоғам мүшелерімен бірлесе жұмыс істеп, нақты қажеттіліктерге басымдық беруіңіз керек. Сіз атқарған жұмысыңыздың әсерін ескеріп, мақсатты және тұрақты қарым-қатынасты қамтамасыз ету үшін серіктестермен тұрақты байланыста болуыңыз қажет.

Жергілікті немесе халықаралық жобада жұмыс істесеңіз де, сіздің мақсаттарыңыз халықаралық ой-өрісті дамыта отырып, барлық мүдделі тараптар үшін нақты пайдаға негізделуі тиіс. Егер сіз сыртқы ұйыммен ынтымақтастықта болсаңыз, олардың тәжірибесі ІВ миссиясына және CAS талаптарына сәйкес келетініне көз жеткізуіңіз қажет.

Жұмысты бастамас бұрын сізге келесі қадамдарды орындау керек:

- Нақты қажеттіліктің бар екенін растау;
- Ықтимал тәуекелдерді (риск) бағалау;
- Өз жоспарыңызға мектептің мақұлдауын алу.

Бүкіл процесс барысында сіз жобаның пайдасын бағалау үшін CAS кезеңдерін қолданасыз және қоғамның қажеттіліктеріне қарай іс-әрекетіңізді бейімдеп отырасыз. Сайып келгенде, сіздің қосқан үлесіңіз өзекті әрі жақсы зерттелген болуы тиіс. Бұл болашақ студенттерді сіз бастаған үгіт-насихатты немесе жергілікті іс-қимылды жалғастыруға шабыттандыруы мүмкін.

# CAS Рефлексиясы

CAS рефлексиясы — бұл сіздің CAS тәжірибелеріңіз туралы терең ойлануға мүмкіндік беретін жеке жауабыңыз. Бұл тек жасаған істеріңіздің қысқаша мазмұны емес, ол сол тәжірибенің мән-мағынасын ашу туралы:

- Өзіңіз туралы не білдіңіз?
- Қандай қиындықтарға тап болдыңыз және қалай дамыдыңыз?
- Бұл тәжірибе басқаларға қалай әсер етті?
- Бұл сіздің мақсаттарыңызбен, құндылықтарыңызбен немесе қоршаған әлеммен қалай байланысады?

## Рефлексия сізге мыналарға көмектеседі:

- Өзіңіздің тұлғалық дамуыңызды түсінуге;
- Жаңа дағдыларыңыз бен күшті жақтарыңызды тануға;
- CAS-тың жеті оқу нәтижесіне (learning outcomes) жету жолындағы прогресіңізді бақылауға;
- Өз іс-әрекеттеріңіз бен құндылықтарыңыз, мақсаттарыңыз және жаһандық мәселелер арасында байланыс орнатуға;
- Саналы, мақсатты және ынталы болуға.

## Рефлексия (ой-толғау) қандай болуы мүмкін?

- Жазбаша күнделік: Ой-толғауды дәптерге немесе электронды форматта жазу.
- Түсініктемесі бар фотосуреттер: Суреттер топтамасын жасап, оларға сипаттама беру.
- Қысқа видео немесе влог: Болған оқиғаны және алған әсеріңізді видеоға түсіру.
- Аудиожазба немесе өлең: Ойларыңызды дауыспен жазу немесе шығармашылық өлең жолдарымен жеткізу.
- Түсіндірмесі бар өнер туындысы: Сурет салу немесе басқа да өнер туындысын жасап, оның мағынасын түсіндіру.
- Презентация немесе блог жазбасы: Жұмысыңызды слайдтар немесе интернеттегі мақала түрінде ұсыну.
- Ең бастысы — шынайы жеке ойыңызды көрсету! Тек не болғанын ғана емес, сол оқиғаның сіз үшін қандай мағынасы болғанын жазу маңызды.

# Оқу нәтижелері (Learning Outcomes)

IB-дің CAS компоненті жеті нақты «оқу нәтижесіне» негізделген. Бұл — сіздің CAS саяхатыңыз барысында көрсетуіңіз керек нақты дағдылар мен қасиеттер. Бұл оқу нәтижелері жай ғана белгі қоятын тізім емес. Олар сізді өзін-өзі танитын, эмпатиясы дамыған, жаһандық мәселелерге бейжай қарамайтын және этикалық тұрғыдан орнықты тұлға болуға бағыттайды. CAS-та басты мәселе — жай ғана сағаттарды тіркеу емес. Маңыздысы — іс-әрекет барысында өзіңізді шынайы және мағыналы түрде дамыту. Мұның бәрі мақсатты оқу, рефлексия және жеке тұлғалық өсу туралы.

№	Оқу нәтижесі	Сипаттамасы	Мысалы
1	<b>Өз күшті жақтарын анықтау және дамыту қажет тұстарды өсіру.</b>	<i>Оқушылар өздерін түрлі қабілеттері мен дағдылары бар тұлға ретінде көре алады, олардың кейбіреулері басқаларына қарағанда жақсырақ дамыған.</i>	Мысалы: Кіші сыныптарға математикадан көмектескеннен кейін, сіз тақырыпты жақсы түсіндіретініңізді, бірақ сабақ жоспарын ұйымдастыруда қиналатыныңызды түсінесіз. Кеңес: Осы байқағаныңыз туралы рефлексия жазып, «Жоспарлауды жақсарту үшін қысқа онлайн курс оқимын» деген мақсат қойыңыз.
2	<b>Сынақтардан өткенін және сол процесте жаңа дағдыларды дамытқанын көрсету.</b>	<i>Жаңа сынақ (challenge) бейтаныс тәжірибе немесе бұрыннан бар дағдыны кеңейту болуы мүмкін. Жаңа дағдылар жаңа тәжірибелер немесе белгілі бір саладағы шеберлікті арттыру арқылы көрінеді.</i>	Мысалы: Бұрын ешқашан ойнап көрмеген гитара сияқты жаңа аспапты үйрене бастаңыз. Бірнеше апталық жаттығудан кейін бір әнді сәтті орындап шығасыз. Кеңес: Прогресіңізді құжаттаңыз — алғашқы қателіктерді, қиындықтарды және кішігірім жетістіктерді көрсетіп, шынайы өсуіңізді жазыңыз.
3	<b>CAS тәжірибесін қалай бастауды және жоспарлауды білетінін көрсету.</b>	<i>Оқушылар жеке немесе бірлескен CAS тәжірибесі үшін идеядан жоспарды іске асыруға дейінгі кезеңдерді нақты айта алады. Олар бұрынғы тәжірибеге сүйену немесе жаңа идеяны іске қосу арқылы өз білімдерін көрсете алады.</i>	Мысалы: Сіз көрші маңда қайта өңдеу науқанын бастауды шештіңіз. Қалдықтар мәселесін зерттейсіз, жергілікті кеңеспен байланысасыз, парақшалар жасайсыз және жинау логистикасын басқарасыз. Кеңес: Ұйымдастырушылық қабілетіңізді көрсету үшін жоспарлау құжаттарын — электрондық хаттарды, кестелерді, тәуекелдерді бағалауды сақтаңыз.

4	<p><b>CAS тәжірибелеріне адалдық пен табандылық таныту.</b></p>	<p><i>Оқушылар CAS іс-шараларына тұрақты қатысуды және белсенді атсалысуды көрсетеді.</i></p>	<p>Мысалы: Сіз алты ай бойы аптасына екі рет жиналатын жүгіру клубына қосыласыз. Шаршағаныңызға қарамастан тастамай, соңында 5 шақырымдық марафонды аяқтайсыз.          Кеңес: Тұрақты қатысуды растайтын журнал немесе фотосуреттер, сондай-ақ қиындықтар (мысалы, жарақаттар, ауа райы) туралы рефлексия сіздің табандылығыңызды дәлелдейді.</p>
5	<p><b>Бірлесе жұмыс істеу дағдыларын көрсету және оның пайдасын сезіну.</b></p>	<p><i>Оқушылар CAS тәжірибесі арқылы алған ынтымақтастықтың артықшылықтары мен қиындықтарын анықтай алады, көрсетеді және сыни тұрғыдан талқылайды.</i></p>	<p>Мысалы: Сыныптастарыңызбен бірге мектеп бағын күтіп-баптау үшін бірігесіз. Әрқайсысыңыз отырғызу, қаржыландыру, PR және күтіп-ұстау сияқты рөлдерді бөліп аласыз.          Кеңес: Топтық жұмыс туралы рефлексия жасаңыз: «Тапсырмаларды бөлу арқылы біз көп іс тындырдық» немесе «Біз бір-бірімізді тыңдап, ымыраға келу арқылы қақтығысты шештік».</p>
6	<p><b>Жаһандық маңызы бар мәселелерге белсенді қатысу.</b></p>	<p><i>Оқушылар жаһандық мәселелерді түсінетінін көрсетеді, жауапты шешімдер қабылдайды және жергілікті, ұлттық немесе халықаралық деңгейде тиісті іс-әрекеттер жасайды.</i></p>	<p>Мысалы: Мектепте бір реттік пластикті жою бойынша науқанды басқарасыз: ақпараттандыру жұмысын жүргізесіз, су толтыру станцияларын орнатасыз және қалдықтарды азайтасыз.          Кеңес: Жергілікті істі жаһандық деңгеймен байланыстырыңыз — пластик қалдықтарының әлемге тигізетін әсерін зерттеп, осы контексті өз рефлексияңызда көрсетіңіз.</p>
7	<p><b>Таңдаулар мен іс-әрекеттердің этикалық жағын ескеру.</b></p>	<p><i>Оқушылар CAS тәжірибелерін жоспарлау және іске асыру кезіндегі таңдаулары мен іс-әрекеттерінің салдарларын түсінетінін көрсетеді.</i></p>	<p>Мысалы: Қайырымдылық үшін қаражат жинау кезінде сіз донорлар мен көмек алушыларға пайдалы тағам ұсыну үшін фаст-фуд желілерімен серіктес болмауды таңдайсыз.          Кеңес: Рефлексияңызға мынаны қосыңыз: «Денсаулық пен әділдікті қамтамасыз ету үшін мен жергілікті органикалық өнім жеткізушілерді таңдадым», бұл</p>

# CAS портфолиосы

CAS портфолиосы — бұл ІВ Дипломдық бағдарламасы барысындағы сіздің CAS саяхатыңыздың жеке жазбасы. Мұнда сіз өз тәжірибелеріңізді құжаттайсыз, алған біліміңіз туралы рефлексия жасайсыз және CAS-тың жеті оқу нәтижесіне қалай қол жеткізгеніңізді көрсетесіз. Портфолио бағаланбайды, бірақ ІВ-дің CAS компонентін сәтті аяқтау үшін оны өткізу міндетті.

CAS портфолиосының мақсаты

- CAS тәжірибелеріне және CAS жобаңызға қалай қатысқаныңызды көрсету;
- Жеке тұлғалық өсуіңіз, қиындықтар, жетістіктер мен түйген ойларыңыз туралы рефлексия жасау;
- CAS-тың барлық талаптары мен оқу нәтижелерін орындағаныңызды дәлелдейтін айғақтар ұсыну;
- Оқу мен шынайы өмір арасында байланыс орнатуға көмектесу.

CAS портфолиосында не болуы керек?

CAS портфолиосы өте икемді және шығармашылық сипатқа ие — ол цифрлық немесе физикалық (қағаз) форматта болуы мүмкін. Портфолиоға мыналарды қосуды ескерген жөн:

1. Профиль және жоспарлау

- Жеке қызығушылықтарыңыз, мақсаттарыңыз бен дағдыларыңыз;
- Бастапқы CAS жоспары мен кестесі;
- Өз күшті жақтарыңыз бен дамытуды қажет ететін тұстарыңыз туралы өзін-өзі бағалау және рефлексиялар.

2. CAS тәжірибелерін құжаттау

- Әрбір CAS әрекетінің сипаттамасы (Шығармашылық, Белсенділік, Қызмет);
- Айғақтар: фотосуреттер, видеолар, күнделіктер, кері байланыс, журналдар, сертификаттар және т.б.;
- Рефлексиялар: Не үйрендіңіз? Қандай қиындықтарға тап болдыңыз?

3. CAS жобасы

- Жобаңыз туралы толық мәлімет: идея, жоспарлау, ынтымақтастық, орындалуы және әсері;
- Жоба барысындағы және аяқталғаннан кейінгі рефлексиялар;
- Процестің айғақтары (мысалы, жоспарлау жазбалары, топ мүшелерімен хат алмасу және т.б.).

4. Оқу нәтижелері

- Жеті CAS оқу нәтижесінің әрқайсысы қалай орындалғанының нақты дәлелдері;
- Тікелей оқу нәтижелерімен байланыстырылған рефлексиялар.

# Студенттің жауапкершілігі

CAS бағдарламасының негізі — сіздің жеке қатысуыңыз, таңдауыңыз және таңдалған тәжірибелерден ләззат алуыңыз. Дипломдық бағдарлама (DP) бойы сіз кем дегенде 18 ай бойы, апта сайын дерлік әртүрлі CAS тәжірибелерімен айналысасыз. Сондай-ақ, ұзақтығы кемінде бір ай болатын кем дегенде бір CAS жобасын аяқтауыңыз қажет. Маңызды сәттерде өз тәжірибеңіз туралы рефлексия жасап, саяхатыңызды құжаттау үшін CAS портфолиосын жүргізуіңіз керек. Портфолиоңыздағы айғақтарды пайдалана отырып, сіз жеті CAS оқу нәтижесіне қол жеткізгеніңізді CAS координаторына дәлелдейсіз.

CAS студенттеріне қойылатын талаптар:

- CAS-қа белсенді (проактивті) көзқараспен қарау;
- CAS бағдарламасының мақсаты мен оған қойылатын талаптарды нақты түсіну;
- IB оқушысының профилі (IB learner profile) мен IB миссиясына сүйене отырып, жеке құндылықтарын, көзқарастарын және қасиеттерін зерттеу;
- Жеке мақсаттарды айқындау;
- CAS жоспарларын CAS координаторымен және/немесе кеңесшісімен талқылау;
- Қажет болған жағдайда CAS кезеңдерін түсіну және қолдану;
- Түрлі тәжірибелерге, соның ішінде өзі бастамашы болған іс-шараларға және кем дегенде бір CAS жобасына қатысу;
- Жеке қызығушылықтарын, дағдылары мен таланттарын тереңірек тану және олардың CAS бағдарламасы барысында қалай дамитынын бақылау;
- CAS портфолиосын жүргізу және жеті оқу нәтижесіне қол жеткізгенін растайтын айғақтарды қоса алғанда, CAS тәжірибелерінің жазбаларын сақтау;
- Рефлексия процесін түсіну және CAS тәжірибелері туралы ой бөлісу үшін қолайлы сәттерді анықтау;
- CAS бағдарламасы аясындағы жетістіктерін көрсету;
- Ресми және бейресми кездесулерде CAS координаторымен/кеңесшісімен және/немесе жетекшісімен байланыста болу;
- Өз CAS бағдарламасында шығармашылық (creativity), белсенділік (activity) және қызмет (service) бағыттарының арасында тиісті теңгерімді (баланс) сақтау;
- Өз таңдаулары мен іс-әрекеттерінде этикалық тұрғыдан дұрыс мінез-құлық көрсету.
-

# Координатордың жауапкершілігі

CAS координаторы — CAS бағдарламасының сәтті өтуінің кепілі. Ол CAS-тың Дипломдық бағдарламадағы рөлін жетік білетін маман. Координатор — CAS-ты түсінуге көмектесетін және оқушылармен, қызметкерлермен, CAS кеңесшілерімен және жетекшілерімен тікелей жұмыс істей отырып, CAS тәжірибелерінің тиімді жүзеге асырылуын қадағалайтын тағайындалған қызметкер. Координатор оқушылардың үлгерімі туралы Дипломдық бағдарлама (DP) координаторына есеп береді.

Олар CAS-тың мән-мағынасын жақсы біледі және сізге келесі мәселелерде көмектеседі:

- Тәжірибеңізді қалыптастыруға және жақсартуға көмектесу;
- Сіздің іс-әрекетіңіз бен жобаңыздың CAS талаптарына сәйкестігін тексеру;
- Барлық іс-шараның қауіпсіз және жақсы ұйымдастырылғанына көз жеткізу;
- Істің барысын талқылау үшін сізбен тұрақты түрде кездесу;
- Не үйреніп жатқаныңыз және қалай дамып жатқаныңыз туралы рефлексия жасауға шабыттандыру;
- Алға жылжуыңызға көмектесетін кері байланыс беру;
- Соңында сіздің талпынысыңыз бен прогресіңіз туралы қысқаша есеп жазу.

Көмекші тұлғалар: Кеңесшілер мен Жетекшілер

CAS бағдарламасы кезінде сіз екі негізгі қолдау көрсетуші тұлғамен байланыста боласыз:

- 1.Сенің CAS кеңесшің (Adviser): Ол сіздің негізгі байланыс тұлғаңыз болады. Кеңесшілер сіздің жеке CAS бағдарламаңызды қалыптастыруға көмектесетін маңызды әрі тұрақты нұсқаулықтар береді, жеке қолдау көрсетіп, IB талаптарынан ауытқымауыңызды қадағалайды.
- 2.Сенің CAS жетекшің (Supervisor): Жетекші бағыт-бағдар беру, қауіпсіздікті бақылау немесе арнайы сараптама қажет болған жағдайда нақты CAS тәжірибелерін қадағалайды. Көп жағдайда өз тәжірибеңізге өзіңіз жауапты болсаңыз да, жетекші (мұғалім, қауымдастық мүшесі немесе тәжірибелі волонтер болуы мүмкін) сіздің қатысуыңыз туралы құнды пікір айтып, мақсаттарыңызға жетуге көмектесе алады.

## Дипломдық бағдарламаның CAS күнтізбесі 2026-2027 / 2027-2028 оқу жылдары

Ай және жыл	Күні	Оқиға / Іс-шара
Қыркүйек 2026	9	CAS бағдарламасының басталуы / CAS жетекшілерімен кеңесу
Қыркүйек 2026	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Қазан 2026	-	CAS галереясы
Қазан 2026	30	№1 CAS сұхбаты (Міндетті)
Қазан 2026	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Қараша 2026	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Желтоқсан 2026	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Қаңтар 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Ақпан 2027	28	Ай сайынғы рефлексиялар
Наурыз 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Сәуір 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Мамыр 2027	17-22	Бағдарлама ортасындағы сұхбат (Mid-programme interview)
Мамыр 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Тамыз 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар (маусым/шілде/тамыз үшін)
Қыркүйек 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Қазан 2027	10	CAS галереясы
Қазан 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Қараша 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар

Ай және жыл	Күні	Оқиға / Іс-шара
Желтоқсан 2027	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Қаңтар 2028	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Ақпан 2028	28	Ай сайынғы рефлексиялар
Наурыз 2028	30	Ай сайынғы рефлексиялар
Сәуір 2028	1-апта	Қорытынды сұхбат (Final interview)
Сәуір 2028	15	CAS мерекесі (CAS celebration)
Мамыр 2028	30	IBIS жүйесіне CAS-тың аяқталғаны туралы мәртебені жіберу